

TRGOVSKI LIST

Licijska knjiznica,
Ljubljana

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo — Štev. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552. Naročnina za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, za inozemstvo D 90.—. — Plača in tožl se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 5. januarja 1922.

ŠTEV. 2.

Za odpravo birokratizma in očiščenje uprave.

Statistika o državnih nameščencih, ki je bila navedena ob priliki razprav o uradniškem vprašanju v parlamentu, je naše gospodarske kroge direktno osupnila. Po tej statistiki je v prekosavskih pokrajinah, ki imajo 8 milijonov prebivalcev 34.000 državnih uradnikov, in v Srbiji in Črni gori pa 28.000 uradnikov na 4 milijone prebivalcev. Torej pride na 223 oseb pri nas en uradnik, dočim v Srbiji na 149 oseb pripade 1 uradnik. V celi državi jih je 200.000, torej pride na 60 oseb 1 javni nameščeneec. Človek bi predpostavljalo, da mora biti pri taki gostoti uradništva naš upravni aparat naravnost idealen, ter da brezvadno funkcionira. Resnica pa je ravno nasprotna.

Mi smo s strahom čitali »Službene Novine« dve leti, dan za dnem samo imenovanja, napredovanja, premeštitev in izpremembe. Na tisoče ljudi je bilo z vsakim imenovanjem sprejetih v državno službo in že takrat smo čuli od resnih strani opomine, da so ta imenovanja prenačljena, nesistematična in brezprogramna. In res vidimo, da je ta hipertrofija postala prav klasična. Šimel, čez katerega se je zabavljalo toliko v prejšnji Avstriji, je v naši novi državi še mnogo večji, posebno v srbski finančni in politični upravi in vojaštvu ter meji direktno na grotesknost. Morala se je torej pojaviti reakcija za očiščenje uprave in omejitev birokratizma. Ako uspe od vlade napovedana reforma, bo znatno pripomogla k našemu gospodarskemu napredku in ublažila sedanje nezadovoljstvo nad našo upravo. Medtem ko je na eni strani nebroj nepotrebnih in nadštevilnih inšpektorjev, sekretarjev, pisarjev, knjigovodjev, računoizpitašev, arhivarjev in rukovaovcev, moramo ugotoviti, da v naši železniški in carinski upravi primanjkuje osebja, da leži, ako govorimo samo o naših ožjih razmerah, na ravnateljstvu v Zagrebu računski material za celo dobo po ujediniženju neurejen, nepredelan, na stotine nerešenih reklamacij, sporov, odškodninskih zadev in obračunov.

Isto imamo pri generalni direkciji carine. To je pravo pokopališče carinskih reklamacij, raznih prošenj za dovolitev oplemitilnega prometa, za izvoz v svrhu predelave in poprave, za izpremembe v klasifikaciji, za carinsko zaščito in drugih. Vse to zadeva samo nujne stvari iz gospodarskega življenja, kjer je izguba vsake minute, vsakega dneva nedogledna škoda. In te zadeve ležijo mesece in mesece nerešene, kljub urgencam in intervencijam.

Podobno je pri generalnih direkcijah davkov. Tudi tu leži stotine nerešenih spisov in kar se jih reši, se reši včasih tako površno in formalno, da nastanejo nove zmede in spori.

Redno funkcioniranje računске službe pri finančni in prometni upravi je predpogoj rednega gospodarstva in upravne kontrole. Za kontrolo je potrebna tudi obratna statistika, katere nabiranje je kljub mnogobrojnemu uradništvu zanemarjeno. Tako dosedaj nimamo nobene prometne statistike direktnih davkov, denarnih

zavodov, ne računskih zaključkov za pretekla finančna leta. Brez teh podatkov pa je vsaka orijentacija in stvarno zboljšanje uprave nemogoče.

Brezdvomno se mora tu spreminiti načela in sistem državne uprave. To pa gre le s poostrojitvijo kontrole. Ves balast se mora odstraniti in dobremu uradništvu nuditi dobro eksistenco. V zadnjem času opažamo epidemičen beg iz državne službe. Odhaja le najboljši material in s tem nastajajo še večji zastanki v upravi. Mnogo je krivo temu tudi nasilno premeščanje in sicer v kraje, kjer ni stanovanj. Iz železniške in carinske službe je izstopilo odnosno bilo odpuščenih na stotine in stotine kvalificiranih nameščencev, ne da bi se bilo otvorilo tečajje za nov naraščaj. Glavna naloga revizije uradništva bo ugotoviti vzroke zastoja v gospodarskih odelkih posameznih upravnih strok in najti način, da se dobro in zmožno uradništvo pridobi za to, da se v neorganiziranih odelkih podela zastanke in začne z rednim poslovanjem.

Državne dobave.

V naši državi se razpisujejo dan na dan ogromne dobave državnega erarja, razpisujejo se javna dela in zgradbe ter oddaja v zakup eksploatacija državnih posestev in podjetij. Svote vsakodnevnih razpisov dosega jo milijone in milijone dinarjev in naravno bi se pričakovalo, da so naša industrijska in obrtniška podjetja popolnoma zaposljena z državnimi dobavami in da je tudi naše trgovstvo v polni meri udeleženo na njih. In vendar je baš obratno resnica. Udeležba naših gospodarskih krogov na državnih dobavah in javnih delih pada vedno bolj in bolj in kdor se je enkrat ponudil, si drugič jako premisli udeležiti se licitacije.

Ta položaj je gotovo nezdrav in je proti osnovnemu načelu javnega gospodarstva, namreč, da naj se pri oddaji javnih del in dobav omogoči udeležba najširših naših gospodarskih krogov. Mnogo dobav se oddaja še vedno v inozemstvo, dasi bi se lahko dotično blago nabavilo za primerne cene doma. Vse to le radi formalizma in birokracije, ki v tem pogledu pri nas vlada, ki izključuje vsako trgovsko postopanje in poslovanje pri oddaji državnih dobav in zakupov.

Udeležba na licitacijah, pa tudi najbolj neznatnih, ki pridejo pri nas za posamezne obrtnike v poštev, je že zvezana s stroški za kolke na potrdilih in prošnji od 40 do 125 dinarjev in zelo karakteristično je, da so na primer mizarji v Ljubljani v zadruzi sklenili, da se sploh ne udeležijo več državnih del, dasi so gotovo zelo zainteresirani na tem, da jim pripadejo razne nabave inventarja za urade, zavode, učilišča in druge javne naprave. Z dosedanjimi dobavami imajo tako trpke izkušnje, da se nočejo več podajati na križevo pot birokratskega šikaniranja pri oddaji dobav. Naš podjetnik izgubi po več dni, predno preskrbi vse priloge, ki so za udeležbo na dobavi potrebne, potem mora v gotovini ali državnih papirjih položiti 10% kavejjo, se mora pri sedanjem fluktuiranju cen vezati za pol ali celo leto naprej, dalje se obvezati na gotov dobavni rok in končno, ko je dobavo izvršil, mora čakati mesece

na izplačilo. Naši gospodarski krogi so že davno povdarjali, da so načela predpisov za državne dobave sestavljena na podlagi mirodobnih razmer, ki so se po vojni popolnoma spreminile. Danes se nobena industrija ne more in ne da vezati na določene cene za mesece ali celo leto naprej in si tudi glede dobavnega roka pušča proste roke. Obvezne cene so danes v industriji naravnost špekulacija, ker nastajajo od časa do časa nepredvidena mezdna gibanja, poskočijo cene surovinam, ali se spremeni valuta in postavi vso kalkulacijo na glavo.

Zato je potrebno, da se odstopi od absolutnega načela fiksnih cen in sklepa pogodbe na bazi veljavnih cen, s pripustitvijo odstotnega povišanja osnovnih cen pri izpremembi kalkulacijske baze.

Neekonomično je, da se pri javnih dobavah in delih ne sprejema garancijska pisma bank kot kavejjo za izvršitev sklenjene pogodbe, marveč se zahteva gotovina, kar stane podjetnika povprečno 12% obresti in stroškov, ali pa državne papirje, katerih tudi nima, ker je pri podpisu posojil vsak dober gospodar plačal le četrtino, tri četrtine pa je lombardiral. Ker vežejo državne dobave veličanske denarne svote, bi moralo tudi državno računovodstvo uvideti potrebo moderne kreditne dobe in upoštevati ta načela s pripuščenjem garancijskih pisem večjih, solidnih denarnih zavodov.

Fiksni dobavni rok je tudi v sedanjih nestalnih razmerah nevzdržen, kor lahko stavka ali drugi nepredvideni momenti onemogočijo pravočasno dobavo. Naša podjetja morajo za večje dobave šele nakupiti surovine v inozemstvu in izgubijo pred dospetjem potrebnega materiala mnogo časa. Vendar vlada dosedaj še vedno tak formalizem pri oddaji dobav, da se je oddalo nedavno veliko dobavo raje inozemski tvrdki, ki je jamčila za kratek dobavni rok, kakor domači, ki je zahtevala podaljšanje dobavnega roka za mesec dni, dasi je bila domača tvrdka za 15% cenejša kot inozemska.

Nadaljna ovira naši industriji pri državnih dobavah je, da se mora ponudnik pri licitaciji obvezati z dalekosežnimi jamstvi najtežjim pogojem, potem pa se vleče odobritev ponudbe in sklep pogodbe do 2 in pol mesecev. Medtem si mora podjetnik zagotoviti potrebne surovine, najeti kredite, čakati z blagom v vedni negotovosti, ali bo ponudba sprejeta ali ne. Tako čakanje je neracijonelno in povzroča podjetjem občutne škode. Zato bi bilo potrebno, da se določi, da se mora pogodba skleniti s ponudnikom tekem 14 dni po licitaciji.

Glede dobavnega roka naj bi strokovna komisija presojala vprašanje, ki bi si lahko na podlagi navedb ponudnika napravila o stanju vprašanja jasno sliko, v kakem času in ob kakih predpogojih je izvršitev del najprej mogoča.

Dogaja se tudi mnogokrat, da se licitacij udeležijo razen privatnih industrijskih in trgovskih podjetij tudi državni in javni zavodi, ki ne plačujejo davkov in uživajo še razne druge privilegije, kar jim omogočuje izvršiti dobave ceneje kot privatnikom. Tudi to je nedopustno, ker je na škodo privatnega podjetništva, ki se na ta način izigrava.

Konečno bi bilo treba spremeniti tudi predpise glede prevzemanja dobave. Sedaj se določa povečini sedež one oblasti, katera oddaja dobavo kot kraj za prevzetje. To je nepraktično in je lahko zavezano z velikimi neprilikami za podjetja. Zato bi bilo mnogo umestnejše, da bi se prevzemalo blago v podjetju samem po delegirani komisiji, ki bi na licu mesta ugotovila, ali ima dobava predpisano kvaliteto ali ne. S tem si podjetje prihrani eventualne stroške z vračanjem blaga.

Eminentnega pomena je, da se reformira sedanja komisija za oddajo državnih dobav. Ta se sestavlja iz samih zastopnikov ministrstev, torej uradništva, medtem ko producenti in trgovci nimajo v njej nobenega zastopstva. V interesu stvari bi bilo, da se da v tej komisiji paritetno zastopstvo industrijskim, trgovskim in obrtniškim korporacijam. Sedanja institucija državnih majstorjev pri vojnem ministrstvu je nevzdržna in moramo tem ljudem odrekati po dobljenih izkušnjah vsako kvalifikacijo za presojo dela naše industrije in modernih načinov produkcije.

Navedli smo le nekaj glavnih momentov, zakaj pada interes za državne dobave pri nas v Sloveniji in želeli bi, da bi se merodajni krogi zavzeli za zboljšanje teh določb. Sedaj se vsakdo ogiblje državnih licitacij in gotovo ni našemu državnemu ugledu na korist, da so na primer vojaška intendantca po mesece in mesece malim obrtnikom dolžne milijonske svote, ki jih kljub vsem protestom ne plačajo.

Železniška zveza s Prekmurjem.

(Konec.)

Ob novi železniški zvezi so projektirane sledeče postaje:

1. Murska Sobota ostane sedanja postaja državne železnice Sobota — Hodoš in bi se samo po potrebi razširila.
2. Postaja Beltinci je 3 km oddaljena od istoimenskega kraja in leži ob vasi Dogležovje.
3. Postajališče Veržej je oddaljeno 2 km od istoimenskega trga in leži ob okrajni cesti.
4. V Ljutomeru je državni kolodvor projektiran nasproti opekarne Kranje tik ob trgu. Ta kolodvor bo imel spojno zvezo s sedanjim kolodvorom lokalne železnice na Radgono.
5. Žerovinci, postajališče in obratno izogibališče, leži na razvodju ob okrajni cesti.
6. Ivanjkovec, popolna postaja.
7. Pavlovec, postajališče.
8. Ormož, državni kolodvor, ki je projektiran v oddaljenosti 1 km od sedanjega južnega kolodvora. Tu se bo nahajala tudi kurilnica, materialno skladišče in drugo. Z južno železnico bo poseben spoj, da bodo vlaki lahko vozili direktno proti Središču na južno železniško progo. Osebnih vlakov bodo vsi vozili na sedanji kolodvor južne železnice v Ormožu.

K projektiranim postajam bi bilo zaenkrat sledeče pripomniti:

I. Postaja Beltinci in postajališče Veržej sta od istoimenskih krajev preveč oddaljeni in je železi, da bi

se postaje bolj približevale krajem. Vzrok, da se je sedaj trasiralo v taki oddaljenosti je ta, da projektanti živijo v ideji, da bo ta železnica nekaj kos Bratislavsko-Reške zveze in da kot velika tranzitna železnica ne sme delati iz lokalnih vzrokov prevelikih ovinkov, marveč mora iti kolikor mogoče ravno.

II. V Ivanjkovcih, kjer prostor za postajo še ni natančno določen, se mora postajo vsekakor zgraditi ob kraju samem in ne izven kraja v smeri proti Ormožu, ker je v Ivanjkovcih križišče raznih cest.

III. Postajališče Pavlovci je določeno ob cesti Pavlovci—Sv. Miklavž. Interesenti iz občin Brebrovnik in Sv. Miklavž se potegujejo za to, da bi bila v Pavlovcih postaja za celokupen promet. Trasanti trdijo, da tej želji ni mogoče ugoditi, ker ni za to pravnega terena, ki bi bil vsaj 60 metrov širok in ker je kraj preblizu Ormožu, vendar mislimo, da je ta izgovor prazen in da bi se moralo vsaj v manjšem obsegu ugoditi želji interesentov.

Pred prevratom izdelani projekt ni obsegal posebnih kolodvorov v Ormožu in Ljutomeru, ne kurilnice v Ormožu, kakor tudi ne direktnega spoja proti Čakovcu na postaji Ormož in je bil zaradi tega za sedanjo koncepcijo železnice neuporaben.

Kakor je znano, je bilo za zgradbo te železniške zveze določenih iz notranjega investicijskega posojila 20 milijonov dinarjev. To posojilo je že davno najeto in leži denar pri bankah na račun države. Tako bi se bilo lahko že na spomlad zgodaj pričelo z zemeljskimi deli. Medtem pa sekcija za trasiranje s svojimi operati ni gotova in je tako ona sedaj vzrok, da se bo stvar zavlekla.

Nerazumljivo nam je počasno napredovanje trasirskih del, ko smo videli, da so letos v Sloveniji na zvezi Kočevje — Brod — Moravice samo 4 inženirji v štirih mesecih izvršili v neprimerno težjem terenu detajlne načrte in vse elaborate za 42 km dolgo prvovrstno progo. Naše prekmursko in ljutomersko prebivalstvo absolutno ni mnenja, da naj se pričetek gradnje vsled tega zavleče tja v poletje, odnosno na jesen. Nezadovoljstvo prekmurskega prebivalstva in gmotne žrtve, ki so ga doletele vsled pomanjkanja te zveze, so tako velike, da moramo vztrajati odločno pri zahtevi, da naj se ta dela tako pospešijo, da se bo lahko v marcu že pričelo z gradnjo.

Do tedaj pa je naloga ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu, da se pobriga za obnovitev obrata na progii M. Sobota — Hodoš in južne železnice ter ministrstva saobračaja, da uredijo tranzit preko Špilja in Radgone na ljutomersko lokalko.

Železniško politični shod v Ljubljani.

(Nadaljevanje.)

Gospoda, vprašali me boste, kaj je napraviti. Mi bomo napravili enotne titre, enotno upravo. Pričetki so že tu, za sedaj v obliki sindikata lokalnih železnic Kranj — Tržič in Ljubljana — Vrhnika. Dokler ne dosežemo te namere, ki jo imamo, namreč da se nam povrnejo stare pravice, si bomo poizkušali pomagati na ta način tudi z drugimi železnicami. Kadar bomo skupaj, bomo vzeli v roke ne samo naše finančne agende, temveč bomo tudi skrbeli za predprave pri novih zgradbah in za financiranje. Vprašali me pa boste, kaj bo z obratom. Koder ga imajo državne železnice dosedaj, naj ga ohranijo, koder pa ga ima južna, naj ga obdrži. Mi moramo čakati na boljše čase, pa je mogoče, da pride to prej, kakor mislite. Sedaj je na razpravi veliko vprašanje, kaj je z juž. železnico, ali se bo ona še ohranila kot mednarodna proga, ali jo bodo razdelili na toliko kosov, kolikor je držav. Gospoda! Jaz nikomur ne vsiljujem svojega mnenja, to je le moje subjektivno mnenje in rečem: Ne uvidevam, zakaj bi mi v Jugoslaviji, kjer imamo edino aktivno progo, prispevali s svojim presežkom, da se pomore pasivnemu go-

spodarstvu v drugih državah? Zakaj bi mi tukaj iz Ljubljane takorekoč tribut plačevali zunanjam? Z druge strani pa, če bi se meni danes reklo: Južna železnica se bo odpravila in vse skupaj bo dano pod državno železnico, bi jaz ugovarjal in bi rekel: ne, zmeraj je še boljša privatna mednarodna južna železnica, kakor da bi bila del državne železnice. (Bravo, bravo!)

Vprašam, ali ne bi bilo mogoče tukaj nekaj tretjega, da bi se namreč južna železnica, kar jo je jugoslovanskega deleža, združila s fuzioniranimi lokalnimi železnicami in da bi mi tako zasnovali eno veliko delniško družbo, recimo: jugoslovanskih zapadnih železnic, katere bi imele kakih 1200 km in ki bi se dale voditi vzorno.

To so misli, katere me navdajajo. Za sedaj pa bi si usojal predložiti sledečo resolucijo in priporočam, da se ji pridružite!

a) Železniški shod priznava, da je upostavitve Dolenjskih železnic v prvotne njih pravice, ki so bile zamčene s koncesijsko listino, državnim in deželnim zakonom, zasnovana v pravnem čutu našega naroda in v interesu zdrave železniške politike.

b) Živo pozdravlja namero, združiti one slovenske lokalne železnice in bivše deželne železnice v eno organizacijo celoto. Brez ureditve že obstoječih privatnih železnic bo vsako financiranje novih gradb nemogoče: vsled tega pozivlja vse narodne zastopnike in merodajne faktorje, da z vsemi silami pripomorejo v doseg tega namena.

Resolucija je bila sprejeta.

G. Hribar: Dovoljujem si v prvi vrsti pozdraviti malo kasneje došlega gospoda šefa generalnega štaba podpolk. Stojanoviča in majorja Lokarja. Gospoda! Čuli ste poročilo gospoda predsednika. Vem, da se strinjate z njegovimi nazori in da je resolucija gotovo izraz vseh navzočih. Prosim one, ki se z njo strinjajo, da dvignejo roko. (Se zgodi. Pri nasprotnem glasovanju dvigneta roko dve osebi.) Torej je resolucija kot taka sprejeta in se bo odposlala na merodajno mesto.

G. dvorni svetnik Šuklje prevzame zopet predsedstvo in govori: Preidemo k drugi točki dnevnega reda, t. j. k razpravi o pomnožitvi našega železniškega omrežja. Jaz bi razgovor delil in najprej vzel v razpravo nesporne točke, t. j. dohod zveze Dol. železnic s progo Karlovac — Reka, potem pa bi se razpravljalo o drugih progah. Prosim tajnika trgovske zbornice g. Mohoriča, da poroča.

G. Mohorič: Cenjeni zborovalci! Meni je bila od zbornice na željo predsedstva Upravnega sveta Dol. železnic dana naloga, da bi izdelal kratek pregled vprašanja podaljšanja Dol. železnic v smeri proti jugu in sicer za zvezo Slovenije s Kvarnerom in za zvezo Slovenije na jugoiztok t. j. proti Bosni in v Dalmaciji. Ni mi treba ponavljati splošno znanih dejstev. Radi tega bo moj referat jako kratek. Vam vsem je znano, da je koncepcija teh zvez stara že 60 let. Že takrat so se naši narodni zastopniki potegovali za to, da dobijo dolenjsko transversalno zvezo, da ne ostane pri lokalnih zvezah brez spoja preko meje, katera se nam je diktirala l. 1867 na Kolpi. Poznejša križa je popolnoma potisnila to vprašanje v ozadje. Mi smo dobili zvezo do morja preko Št. Petra, ki smo jo zopet izgubili v Rapalu. Ker leži sedaj Št. Peter onstran naših mej, smo ostali odrezani od morja. Dolgo po prevratu se je vlekle vprašanje ureditve zapadnih mej napram Italiji odn. avtonomnemu mestu Reki in moram reči, da še danes ni ta zadeva popolnoma urejena, ker vemo, da Italijani tretje cone še niso evakuirali in s tem tudi sušaškó-baroško-reško vprašanje momentano še ni rešeno, ker je rešeno samo na papirju v rapalski pogodbi, od katere sicer naši državniški kakor tudi mi vsi pričakujemo, da se bo kot mednarodno priznana in ratificirana pogodba tudi od naših zaveznikov Italijanov spoštovala in izvrševala. To zaenkrat moramo konstatirati, da ta moment še ni natopil.

Vam je tudi znano, da je po Rapallu nastalo razburjenje, ker se je slovenski narod razdvojil na dve strani in je naše Primorje pripadlo Italiji. Zato je takrat v ministrskem svetu naš rojak minister dr. Kukovec sprožil zahtevo, da mora Slovenija, ako hoče v svoji okrnjeni obliki ostati gospodarsko delazmožna in da se ji garantira nadaljni napredek in razvoj, dobiti izhod na jug in sicer na Kvarner, kakor tudi v drugi smeri proti Bosni in Dalmaciji. Takrat je on zahteval, da se kot — rekel bi: kompenzacija, ako smem ta izraz rabiti — ki je neprilichen v tem slučaju — za te ogromne žrtve, katere je moral baš naš narod doprinesti za ureditev vprašanja mej proti zapadu, nam da ta železniška zveza. Takrat je ministrski svet določil, da naj ožji komite ministrov določi tozadevni načrt. Toda nastale so poznejše situacije, vsled katerih je to vprašanje bilo potisnjeno v ozadje in danes moramo žalibog konstatirati, da ministrski svet v tej zadevi še ni donesel pozitivne odločbe. Vršila se je, kakor je že gospod predsednik omenil, lani meseca maja, velika železniška konferenca v Beogradu, kjer so bili navzoči zastopniki gosp. krogov, generalni štab in vrhovno železniško vodstvo v naši državi in zastopniki vseh drugih gospodarskih resortov osrednje vlade, kjer je bilo predloženih mnogo projektov, ki so nujno potrebni vsled novih državnih mej, da se korigirajo poprejšnje smeri prometne politike, ki je bila vodena iz Dunaja in Budimpešte. Takrat se je razpravljalo tudi o vprašanju zveze Slovenije z morjem in Bosno ter Dalmacijo. Moram ugotoviti namreč dvoje: Da se nam ni posrečilo spraviti takrat to vprašanje v najbližji in najožji investicijski program državnih železnic in da se za to vprašanje tudi naš veliki generalni štab takrat ni izrekel. Stvari tudi ni podpirala generalna železniška stavbna direkcija, ki je eden kot drugi moral vpoštevati naše vsesplošno gospodarsko stanje v državi in tudi vse vsesplošne interese in v prvi vrsti podpirati stavbo železnic tam, kjer so še nujnejše, in se omejiti na to, kar je v sedanjih gospodarskih depresiji sploh izvedljivo. Mi moramo konstatirati, da je naš veliki generalni štab v Sloveniji takrat vzel med svoje zahteve samo, ako eliminiramo ono zvezo, ki je vsled negativnega izpada plebisicita na Koroškem odpadla, le zvezo Rogatec — Krapina, ki je le 13 in pol kilometrov dolga in ki bi pri takratnih kalamitetah za zvezi Zidanimost-Zagreb jako občutno razbremenila to železniško zvezo. Generalna železniška direkcija za novostavbe, od ministrstva saobračaja je pač med svojimi načrti, katerih je bilo okrog 100, ki se imajo v naši državi sukcesivno graditi, že na deseto mesto postavila zvezo Kočevje — Brod — Moravice z 42 km in s tem dokazala, da se je takrat ta projekt jako vpošteval in da se je s tem quasi manifestiral tudi državni interes za izhodišče Slovenije na morje. Generalni štab se je takrat omejil v Sloveniji samo na to ozko zvezo radi vladajočih težkoč in gospodarske krize, katero smo takrat občutili in katere vrhunca še danes nismo dosegli, ki je tako jak argument, da bi bilo zelo neumestno za generalni štab, ako bi razvil cel program, ki bi postal konkreten šele tedaj, kadar bi gospodarsko krizo prekoračili. Pomanjkanje industrije, posebno železne in drugi momenti so mu bili merodajni, da je svoje zahteve skrčil na minimum in zaradi tega za prvo dobo stavil kot prvo zahtevo, da se glavna aorta naše države, t. j. zveza Ljubljana — Beograd — Skoplje tako opremi, da je zmožna vsakega tudi največjega prometa in da nudi najnujnejše, kar potrebuje država v slučaju resnega konflikta z inozemstvom. Tudi danes imamo še celo vrsto ovir, da v vprašanju železniških zgradb ne moremo preko mrtvih točk naprej. Jaz bi si dovolil omeniti samo nekatere glavne.

(Dalje prih.)

Plenarna seja trgovske in obrt. zbornice.

(Nadaljevanje.)

Projekt poročevalca zborničnega tajnika g. dr. Viktorja Murnika o premembri zborničnega zakona in zborničnega volilnega reda, je odobrila zbornica, ne da bi se vršila o tem v plenumu posebna debata, kajti te izpremembe so se, kakor smo poročali že v prvem tozadevnem poročilu podrobno pretresale v dveh sejah stalnega odseka, nato v sejah posameznih glavnih odsekov in naposled v seji združenih odsekov, kjer so bile debate tu pa tam še precej živahne.

Razdelitev na tri sekcije ni povzročala posebnih težkoč, ker to odgovarja razdelitvi zbornice: v trgovsko, obrtno in industrijsko, ki se je že pred časom faktično izvršila. V posameznih sekcijah so se sicer zneski pridobnine, ki delijo sekcijo v 4 kategorije in ki so merodajni za izvrševanje volilne pravice, znižali oziroma povišali, bistveno se pa predlog g. referenta ni izpremenil.

Predlog, da se mandati sorazmerno razdele na ozemlje bivše Kranjske, in ozemlje bivše Štajerske, Koroške in Prekmurja, se je sicer soglasno odobril, težkoče je povzročala le zahteva zborničnih članov iz pridruženega ozemlja, naj se v volilnem redu fiksira število mandatov, ki naj bi pripadli temu ozemlju, kajti ta določba bi zamogla delati težkoče pri volitvi, kojih veljavnost bi se zamoglo pobijati že radi tega, če bi število izvoljenih članov ne odgovarjalo številu, ki je zakonsko fiksirano.

V debato so posegli zbornični člani gg. Zadavec, D. Hribar, Weixl, zbornični podpredsednik g. Ivan Ogriin in zbornični tajnik g. Fran Windischer, ki je povdarjal, da je delodajalcem potrebna velika gospodarska korporacija, ki bi uživala ugled in avtoriteto ne le pri pokrajinski oblasti, ampak tudi pri centralni vladi in nesreča bi bila za gospodarski razvoj Slovenije, ako bi se razbilo tako važno, enotno telo, kakor je komora v Ljubljani. Z zadoščenjem vidi, da vsebuje debate le manifestacijo za enotno trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani.

Po daljši debati se je sprejel predlog, kojega je zbornični tajnik g. dr. Murnik izraženim zahtevam primerno stiliziral in kojega prinašamo na drugem mestu.

Zbornični podpredsednik g. Ogriin predlaga, naj bi se pridržalo prejšnji način volitev, to je, da sme vsak upravičenec, s svojim imenom podpisano glasovnico odposlati volilni komisiji potom pošte ali s posebnimi odposlanci. Ta določba se mu zdi neobhodno potrebna, z ozirom na obširnost volilnih okrajev, ki se krijejo z okoliški okrajnih sodišč in ki bi radi velike oddaljenosti nekaterih krajev, izvršitev volitev znatno otežkočila. Proti temu predlogu so bili gg. zbornični člani Bučar, Rakovec in Stermecki, ki je povdarjal, da oddaljenost ni vzrok, da bi se morala predložena okrajna razdelitev spremeniti, trgovec in obrtnik, ki tekom petih let ne najde en dan časa, da izpolni svojo stanovsko dolžnost, ta ni niti trgovec, niti obrtnik. Slednjič je predlagal zbornični tajnik g. dr. Murnik, naj se sprejme v projekt določbo, da sme glavna volilna komisija v sodnih okrajih, kjer so slabe prometne razmere, določiti tudi več volišč, kar je tudi sprejela zbornica z večino glasov.

Zbornični podpredsednik g. Ogriin je nato predlagal, naj bi se vršila volitev na nedeljo, kar se je tudi sprejelo. Zavrnen pa je bil njegov predlog glede starosti, ki naj bi bila merodajna za pridobitev aktivne in pasivne volilne pravice. Predlagatelj vidi, da je zahteva, ki veče pasivno volilno pravico na doseženo 30. leto pretirana, ter da se s tem marsikateremu, ki si je tekom vojnih let pridobil več življenjskih izkušenj, nego bi bilo to v normalnih razmerah mogoče, neopravičeno ovira sodelovati pri tako važni korporaciji. Tudi je doba 4 let aktivne volilne pravice v zborničnem okraju pretežak pogoj za pasivno volilno pravico. Naj bi se za-

to določilo glede starosti znižalo na 28 in glede dobe, koliko let naj ima aktivno volilno pravico pa na 2 leti. Predlog glede starosti se je zavrnil ter sprejel poročevalcev predlog, ki določa 30 let starosti za pasivno volilno pravico. Drugi predlog pa, ki zahteva dveletno aktivno volilno pravico v zborničnem okraju kot predpogoj za pasivno volilno pravico se je z večino glasov sprejel.

Načrt novega volilnega reda za trg. in obrt. zbornico v Ljubljani.

(Predlog zborničnega tajnika g. dr. Viktorja Murnika, odobren v plenarni seji dne 30. decembra 1921.)

IV. Izvrševanje volilne pravice.

§ 5.

Vsak volilec voli samo v oni volilni kategoriji, kateri pripada po določilih § 5.

Osebe, ki vrše kakšno podjetje kot javni družabniki ali pa so na podlagi določb zakona ali pravil upravičeni za vodstvo ali zastopstvo kakšnega podjetja in če je pri kakšnem podjetju več takih oseb, ona izmed njih, ki jo pooblaste za volitev druge z večino glasov, se uvrste v ono volilno kategorijo, kateri njih podjetje pripada po davčnem cenzu. Pooblastila volilnih pooblaščenecv treba, da so podpisana vsaj od večine za vodstvo in zastopstvo podjetja upravičenih oseb, pri čemur v število, od katerega se računa večina, ni šteti pooblaščenca. To pooblastilo je podati glavni volilni komisiji v teku 14 dni po odredbi volitev.

Kdor ima volilno pravico na podlagi več pravnih naslovov, jo more izvršiti samo enkrat. Takemu volilcu je v teku reklamacijskega roka na voljo, izjaviti se, v kateri sekciji in v kateri volilni kategoriji hoče voliti. Ako te izjave ne poda, se uvrsti v ono volilno kategorijo, ki mu pripada najvišje obdačeno, temelj volilni pravici osnavljajoče podjetje; če so davčni zneski ob pripadnosti k več sekcijam enaki, je uvrstitev izvršiti po redu sekcij, kakor so navedene v paragrafu 5.

Pri obratih, danih v zakup, pristoji volilna pravica zakupniku.

Ako imajo osebe, ki so pod varstvom ali skrbstvom, v samoposesti kakšno podjetje, izvršuje volilno pravico v njih imenu oblastveno prijavljeni poslovodja. Pri podjetjih, ki so v likvidaciji, izvršuje volilno pravico eden izmed za zastopstvo upravičenih likvidatorjev ki ga drugi za zastopstva upravičeni likvidatorji za volitev pooblaste z večino glasov. To pooblastilo, podpisano vsaj od večine za zastopstvo upravičenih likvidatorjev, pri čemur se v število, od katerega se računa večina, ne všteje pooblaščenec, je poslati glavni volilni komisiji v teku 14 dni po odredbi volitev.

S podružnicami podjetij, ki imajo glavni zavod zunaj zborničnega okraja, se ravna kakor s samostojnimi podjetji. Kadar sta glavni zavod in podružnica v zborničnem okraju, se za podlago uvrstitve v kategorije vzame skupni znesek pridobitnega davka. V obeh primerih se izvrši uvrstitev v ono sekcijo, kateri bi pripadal ali kateri pripade glavni zavod.

V. Odredba volitev.

§ 6.

Pravi zbornični člani se volijo v neposredni in tajni volitvi na dobo 5 let. Kadar se med časom ene volilne dobe izprazni kakšno mesto pravega člana, tedaj zbornica za pravega člana pokliče namestnike in sicer po redu, kakor so zapored dobili največje število glasov v dotični volilni kategoriji. Ob ednakosti glasov odločuje žreb. Namestniki poslušajo samo do prihodnje volilne dobe.

Ako se med časom ene volilne dobe izprazni radi izločitve pravih članov in namestnikov več nego ena tretjina mest kakšne sekcije, je izvršiti dopolnilne volitve. Zbornica more v plenarni seji skleniti, da se domaestne volitve izvrše za vse izpraznjene zbornične mandate.

Volitve odredi minister za trgovino, obrt in industrijo.

Volitve se morajo vršiti na nedeljo. Stroške volitev nosi zbornica. O upotrebi ali umestnosti dopolnilnih volitev je zbornici ministru staviti predloge.

VI. Volilne oblasti.

§ 7.

Obenem z odredbo volitev se postavi glavna volilna komisija, ki jo imenuje minister za trgovino in industrijo. Glavna volilna komisija je sestavljena iz enega člana občinskega sveta ljubljanskega mesta in iz 9 zaupnikov, izmed katerih pripadajo 3 trgovinski sekciji, 3 obrtni sekciji in 3 industrijski sekciji, in iz zapisnikarja.

Člane glavne volilne komisije imenuje minister za trgovino in industrijo, in sicer člana občinskega sveta mesta Ljubljane na predlog občinskega sveta, zaupnike trgovskega, obrtnega in industrijskega stanu in zapisnikarja pa na predlog zbornice.

(Dalje prih.)

Označba »en vagon drv« pomenja na tržaškem trgu cca 100 q in ne 150 q.

Razsodba borznega sodišča v Trstu od februarja 1921 se glasi: Pod označbo »en vagon drv« se razume na tržaškem trgu kvantiteta ca. 100 q in ne 150 q. Razsodbo je motiviralo sodišče na sledeči način:

V predležem primeru je šlo za dobavno pogodbo večjega števila vagonov drv. Na podlagi določil dobavne pogodbe je zahteval tožitelj vsled nedobave drv od toženca plačilo dogovorjene odškodnine za vsak nedobavljen vagon, trdeč da se mora računati za vsak vagon množina 150 q drv. Toženec je proti temu med drugim ugovarjal tudi to, da se razume običajno pod označbo »en vagon drv« kvantiteta ca. 100 q in ne 150 q. Razsodišče se je obrnilo vsled tega na tržaško trgovsko in obrtniško zbornico, katera je podala svoje zvedeniško mnenje, potem ko je zaslišala komisijo o tržnih običajih v Trstu, da se razume na trgu drv pod označbo »en vagon drv« kvantiteta ca. 100 q tega blaga, ne pa 150 q.

Vsled tega je razsodišče prisodilo tožitelju odškodnino samo v tem razmerju.

Izvoz in uvoz.

Izvoz deteljnega semena iz N. Avstrije. Na tozadevno vprašanje trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, je odgovorila zbornica za trgovino, obrt in industrijo na Dunaju, da izdaja dovoljenja za izvoz deteljnega semena iz N. Avstrije samo »Zentralstelle für Ein- und Durchfuhrbewilligungen« na Dunaju I, Johannesgasse 5. Prošnje za izvoz naj predložijo izvozniki na predpisanih obrazcih direktno imenovani centralni upravi. Za izvoz ni treba plačati posebnih pristojbin. Uvoz omenjenih semen v Jugoslavijo je po postavki 31, točka 4, carine prost; uvoz se pa dovoljuje le pod pogojem, ako strokovna preiskava dožene, da je dotično seme čisto.

Izvoz vina. Glasom naredbe ministrstva za promet, morajo od danes naprej vse železniške direkcije v naši državi, sprejemati vse transporte vina, namenjenega za izvoz, s 50 odstotnim popustom.

Prepoved uvoza luksuznega blaga na Rumunsko. Rumunsko ministrstvo trgovine in industrije je prepovedalo uvoz luksuznih predmetov: šampanjca, likerjev, finih konzerv, pudra, parfema in tkanine, ki vsebujejo več nego 50 odstov svile.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Trgovinski pregovori med Čehoslovasko in Nemčijo. Začetkom tega meseca pride v Prago zastopnik Nemčije, radi pregovorov svrhu zaključitve trgovinskega sporazuma med Nemčijo in Čehoslovasko.

Potrdila o izvozu blaga. Potrdila (uverjenja) o izvoru blaga, katero prihaja preko tranzitnih magacinov in javnih

skladišč v lukah svetovnega imena kakor Trst, Marseille, Hamburg, Solun, so kompetentne izdajati: 1. Carinarnice v imenovanih lukah, 2. Uprave skladišč v dotičnih lukah (v Trstu n. pr. Magazini Generali), 3. Obrtniško-trgovske zbornice v omenjenih mestih, ako je verodostojnost vsebine potrjena s strani pom. carinarnic ali pom. uprave.

Industrija.

Nacijonalizacija elektrarne v Fali. Kakor poročajo Trgovinskemu listu, iz Maribora, se je izvršila tam že davno nameravana nacjonalizacija v Fali. Vodstvo je prevzela Narodna banka, toda glavni vpliv v upravnem svetu imajo še vedno tujci, Svicarji in Nemci. Ni še odločeno, bo li centrala društva v Fali ali Mariboru.

Raziskavanje petroleja v Hrvatski. Glasom poročila trgovske in obrtniške zbornice iz Zagreba, osnovala se je nedavno v Zagrebu petrolejska delniška družba »Uljanik« z glavnico 30 milijonov žron, v svrhu raziskovanja in eksploatacije mineralnega olja, asfalta, nafte in petroleja na Hrvatskem. Društvo, katero financira domači kapital, že izvršuje na lastnem petrolejskem terenu geološka dela. Društvo je že končalo vse potrebne predpriprave. Izkopi društva se nahajajo v Bujavici, 18 km od Lipika, in v Paklenici, 5 km od Novske.

Izboljšanje češke železne industrije. Produkcija v čehoslovaški železni industriji se je zadnje dni znatno dvignila. Posebno velika naročila gredo na račun inozemstva. In sicer v prvi vrsti za poljedelske stroje. V zadnjih mesecih je sovjetska Rusija naročila v Čehoslovaski za 20 milijonov čK poljedelskih strojev.

Denarstvo.

Nova filijalka Narodne banke. Upravni odbor Narodne banke kraljevine SHS je sklenil, da se v prvi polovici bodoče sezone odpre filijalka v Šabcu.

Obveznice 7-odstotnega posojila. — Ker se približuje čas, da se bodo pričele kotirati oveznice 7-odstotnega notranjega posojila, našli so se razni agenti, ki brezvestno širijo neresnične vesti o brezčnosti obveznic, da bi tako prišli po ceni do obveznic, koje bi seveda potem založili pri Narodni banki z 6-odstotnimi obrestmi, medtem ko jim nosijo obveznice 7-odstotne obresti. Napravilo se je že potrebne korake pri ministrstvu notranjih del, da se prepreči to špekulacija in da se proti takim agentom postopa po zakonu. Ker je zagotovljeno izplačanje kuponov, ki zapadejo 15. marca 1922, naj nikdo brez potrebe ne prodaja svojih obveznic in ako bi mementano rabil denar, jih lahko vedno založi pri Narodni banki in vseh njenih podružnicah po 70 za 100 in z 6-odstotnimi obrestmi. Tekom tega meseca že, se bo začelo s kotiranjem 7-odstotnih obveznic na borzi in tedaj bo vsak znal, koliko so iste vredne.

Carina.

Spremembe v carinskem komentarju. Po zaslišanju carinskega sveta je minister financ odredil, da se ima pri carinskih postavki 398 in 281 spreminiti razjasnitev, ki se nahaja v komentarju k splošni tarifi, in sicer razlaganje o tem, kaj spada pod šito blago, blago z vezeninami, blago s čipkami in šito blago iz tkanine. Radi obširnosti ne moremo priobčiti te naredbe v celem obsegu. Interesantom so tozadevni natančni podatki v pisarni tukajšnje trgovske in obrtniške zbornice na vpogled.

Poprava tiskovne napake v komentarju k carinskemu zakonu. Na strani 679 komentarja (izdaja v latinici, Beograd 1920), ponatisnjena je dvakrat sledeča odredba, ki se nahaja pri postavki 467: Tako isto, po br. 471, tač. I. pod v. carine se iz pantljike pripravljene za neposrednu upotrebu, n. p. za telegrafe, registriranje, naplate i težine za avtomatske kase i vage i t. sl.: pripravljene pantljike za sešire itd., u koliko ne bi dolazile u broj 459. Ta pripomba sme tedaj ostati le pri postavki 467 in je na strani 679 za črtati.

Promet.

Balkanska prometna konferenca. — 2. januarja popoldne je bila otvorjena v Beogradu od naše države sklicana prometna konferenca balkanskih držav, da se regulira direktni potniški promet med severno in srednjo Evropo s Carigradom

in Atenami. Bolgarsko zastopa na konferenci Georgije Kurel, Grško Sakilerides s pomočnikom, društvo za spalne vozove Lebrune, našo državo pa med drugimi načelnik Panič in direktor Vuković. Delegati orijentske železnice še niso prispele v Beograd.

Prevzemanje železniškega materijala. V Berlin je odpotoval načelnik prometnega ministrstva, da sprejme prve partije vagonov, katere nam bo dobavila Nemčija na račun reparacij. Tekom 15 dni bono dobili okoli 1000 vagonov. Potem bo prišla prva partija lokomotiv, ki se bo izročila do konca meseca maja.

Železniški promet na progi Ljutomer — Gornja Radgona je bil 2. januarja zopet otvorjen. Vse občine ob progi so morale voziti premog iz ormoškega pramogovnika, da je mogla pričeti obrat.

O vidiranju potnih listov v inozemstvu. Ministrstvo trgovine in industrije objavlja: Na vprašanje glede časopisnih vesti o novih predpisih za vidiranje potnih listov v inozemstvo je ministrstvo notranjih del, oddelek za državno zaščito obvestilo, da tudi nadalje veljajo vsi dosedanj predpisi z edino izjemo, da bodo v bodoče potniki na Dunaj, v Budimpešto, Gradec in Trst dobivali sicer vizum tudi za nazaj, da se pa morajo kljub temu javiti pri naših konzulatih v teh mestih, ker bi se jim sicer zabranil povratek. Potnikom v druge kraje v Avstriji, Madžarski in Italiji se ni treba javiti.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Zaračunanje povišano ležarine. Pristojbine za ležarino se plačajo vobče po predpisih, ki so bili v veljavi, dokler je blago »ležalo«. Zato se ima plačati za blago, koje je zadelo povišanje ležarine med »ležanjem«, poleg prej veljavne ležarine tudi povišano ležarino, toda to le od dneva povišanja. To ne velja pa za agio, ker je za doplačilo istega mero-dajen dan, ko se plačajo carinske pristojbine.

Tara za ambalažo pri vrečah. Vreče, koje so obšite z juto, tako, da se oblika vreče ne izpremeni, se smatrajo kot ambalirane vreče. Kadar se nahaja v njih jednovrstno blago, in se ne zahteva carinjenje po netto teži, naj se odbija tara kakor za vrečo in ne kakor za bale, ker služi tukaj juta kot zavoj vreče, a zavoj ni v zmislu čl. 10, pravil o tari, priznan kot tara.

Prtljažne priznanice kot izpričevala o izvoru. Mestna kontrola ne sme v nobenem slučaju izvršiti neposredno, bodisi redoviti ali naknadni pregled blaga, dokler se nahaja blago v carinskih skladiščih, ker je za to kompetentna samo carinska uprava. Carinarnice imajo prijeti prtljažne priznanice kot izpričevala o izvoru blaga v zmislu razpisa C. br. 2445/1919 in prtljažno blago samo do 500 din., ako se prepričajo, da račun, ako je predložen, v vsem odgovarja blagu, a blago prtljažni priznanici, kar se tiče števila in teže, ne glede na to, bo li mestna kontrola to pri pregledu priznala ali ne.

Dobava zabojev. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 18. januarja 1922 ob 11. uri dopoludne v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu ofertalno licitacijo glede dobave 57.600 zabojev. Pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Dobava, prodaja.

Nabava gumijev za avtomobile. V ekonomskem oddelku ministrstva za promet se bo vršila 23. januarja t. l. ofertalna licitacija za nabavo 776 kom-zunanjih in notranjih gumijev za avtomobile in 128 m gum. cevi.

Nabava 100.000 kg jute. 30. t. m. se bo vršila v ekonomskem oddelku železniške direkcije Beograd ofertalna licitacija za nabavo 100.000 kg jute. (Glej službene Novine št. 292 z dne 29. decembra 1921.)

Nabava firneža, olja in terpentina. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje na dan 4. februarja ofertno licitacijo za nabavo 10.000 kg firneža, na dan 7. februarja pa za nabavo lanenega olja in terpentina. (Službene Novine št. 293, z dne 30. dec. 1921.)

Razno.

Dovoljenje plovitve po Donavi sa tuje ladje. Po členu 293. St. Germainškega dogovora je potrebno dovoljenje s strani naše države le za plovitev tujih ladij »med našimi pristanišči«, t. j. za malo kabotažo na internacionalnem delu Donave, ki teče skozi našo kraljevino. To dovoljenje je zadobila samo avstrijska ekspresna ladja Beč-Beograd, ki sodeluje v kartelu z našim državnim brodarstvom (zastopanim v Brod. Sindikatu). Drugače ni dovoljeno niti eni tuji ladji, da izvršuje malo kabotažo na našem delu Donave. Drugače je plovitev na celi mednarodni mreži Donave smatrati za svobodno in ni treba zato nobenih specialnih dovoljenj.

Tržna poročila.

Ceški hmelj. Iz Zateca poročajo: Nakupovanje slabo, ker so na eni strani kupci vzdržljivi in boječi vsled naraščanja čehoslovaške krone, na drugi strani pa so vzdržljivi tudi producenti, ki pričakujejo, da se bodo meje napram Nemčiji popolnoma odprle in bo vsled tega nakupovanje oživel. Cene 4500 do 5000 Kč za 50 kg.

Kolonijalno blago.

Sladkor. Newyork: Centrifugalni 3.67 (3.67).

London po cwt.: West Indian crystal ab skladišče 40.6, Tates Brownish

bis good coloury pieces 36, Lyles yellow crystal 42.9, Muscavadoes 37, Tates castor 50.9, cubes 54, crushed 50.3, granulated 48.9, and white 42.9, Lyles no. 2 granulated and white 48.3.

Amsterdam: Beli sladkor za dec. 21 hol. for. 21½, feb. 21½, marc 21¼ 100 kg ab skladišče. Pariz: Cene belemu sladkorju so padle od 167½ na 162½ frankov. — Hamburg: 12 mark kg brez carine.

Kava. Newyork, loko 9.25 (9½/16), decem. 8.64 (8.70), marc 8.50 (8.74), maj 8.50 (8.62), julij 8.50 (8.62), sept. 8.56 (8.70). Amsterdam: Cene rastejo. Brazilija visoko nad evropskim paritetom. Najcen. je Robusta, Java Robusta WIB, lepa loko 31—31½ c. fob. Palembang Robusta telquel 23½—24 c. cif. Loko 24½ c. fob. Prana Guatemala, nova žetev, istovor. januar—marc 47½ c. cif. Holandija.

Borza.

Zagreb, devize: Berlin 149 — 150, Bukarešt 215 — 220, Milan 1178 — 1185, London 1160 — 1165, Newyork ček. 275.50 — 280, Pariz 2250 — 2300, Praga 415 — 425, Švica 5325, Dunaj 4.60 — 4.70 Budimpešta 45.50 — 45.75. Valute: dolar 273.50—277.50, rublji 20 — 28, napoleoni 950 — 970, marke 155, leji 217 — 220, lire 1170—1175.

Jadranska banka 1225—1290. Ljubljanska kreditna banka 925—940. Slovenska eskomptna banka 620—630. Trbov. premogokopna družba 1100.

Beograd, valute: dolar 69, devize: London 289, Pariz 555, Zeneva 1320, Praga 103.50, Berlin 38, Dunaj 1.17, Budimpešta 11.50, efekti: Narodna banka 3300.

Curih, devize: Berlin 2.72, Newyork 5.15, London 21.70, Pariz 41.65, Milan 22, Praga 7.80, Budimpešta 0.85, Zagreb 1.95, Varšava 0.17, Dunaj 0.19, žigosa-ne 0.11.

Najlepši okras

vsake trgovine so

marmornaste plošče na prodajalnih mizah.

Dobijo se v vseh barvah pri **Alojziju Vodniku, kamnos. Industrija Ljubljana.**

KAMENIT

AZBEST - CEMENT - ŠKRILJ
dobavi
Kamenit tovarna
Laško.

Manufakturna trgovina
na drobno in debelo

J. KOSTEVC

Ljubljana, Sv. Petra c. 4

priporoča veliko zalogo manufakturnega blaga po znižanih cenah

preproge

srbske domače
ročne industrije

po ugodni ceni. V zalogi so še velikosti 45-45, 43/110, 64/136, 67/194, 102/158, 134/134, 136/204, 170/246, 210/274, 235/300, 272/304.

Veljetrogovina

A. Šarabon
v Ljubljani

priporoča

špacerijsko blago
raznourstno žganje
moko
in deželne pridelke
raznourstno rudninsko
vodo,

22.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn: Bösendorfer, Erhbar, Czapka, Hözl, Schweighofer, Stingl itd. Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc. Ljubljana, Hilsnerjeva ulica 5.

Tel. št. 261 in 413. - Brzojavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavnica 50.000.000 K. - Rezervni zakladi 45.000.000 R.

Ljubljanska kreditna banka

LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 2. se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Split, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje, Maribor, Ptaj, Brežice.

Prodaja srečke razredne loterije.

Trgovci in kmetijske zadruga pozor!

Umetna Kajnit 15%

gnojila: Kalijeva sol 22-20%
» » 40-42%

oddaja po najnižjih konkurenčnih cenah tvrdku

Anton Tonejc in drug, Maribor.

Uvoz in prodaja raznovrstnega inozemskega manufakturnega blaga.

A. & E. SKABERNE

Posebni oddelek za pletenine, trikotažo in perilo.

OFICIJELNI ŠPEDITERJI „LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Rakek, Trst, Wien.
Raznourstne spedicije.

BALKAN

d. d. za mednarodne transporte.

Reekspedicije. - Preselitve s pohištenimi vozovi. - Zaccarnanja, carinska agentura.